

UNDERDÅNIGA YTTRANDEN

AF

STYRELSEN FÖR SVENSKA TIDNINGSGIFVAREFÖRENINGEN M. FL.

I FRÅGA OM FÖRSLAG TILL

ÄNDRING I GÄLLANDE STADGANDEN

ANGÅENDE

TILLHANDAHÅLLANDE AF TIDNINGAR

GENOM POSTVERKETS FÖRSORG.

STOCKHOLM

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

1903.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
1. Styrelsen för Svenska Tidningsutgivareföreningen	1.
2. Publicistklubben.	13.
3. Göteborgs och Västra Sveriges Pressförening.....	21.
4. Södra Sveriges Pressförening	28.
5. Mellersta Sveriges Pressförening.....	32.
6. Styrelsen för Aktiebolaget Svenska Telegrambyrån	33.

1. *Styrelsen för Svenska Tidningsutgifvareföreningen.*

(Dat. den 29 maj 1902.)

TILL KONUNGEN.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut af den 7 sistlidna februari har Svenska Tidningsutgifvareföreningen blifvit satt i tillfälle att inkomma med underdånigt yttrande i anledning af det utlåtande, som kommitterade för utarbetande af förslag till ändring i gäl-

lande stadganden angående tillhandahållande af tidningar genom postverkets försorg den 4 mars 1901 afgifvit, äfvensom K. Generalpoststyrelsens däröfver afgifna underdåniga utlåtande af den 23 november 1901.

Då Svenska Tidningsutgifvareföreningen nu begagnar sig af det sålunda erbjudna tillfället, anhåller föreningen att i underdånighet få framställa följande anmärkningar mot kommitterades förslag till kungörelse med däri af Generalpoststyrelsen ifrågasatta ändringar.

1) Med afseende å § 3 mom. 1

(angående tryckalster, som ej böra få införas i tidningsregistret).

Kommitterade hafva i detta mom. föreslagit åtskilliga stadganden i fråga om hvad som ej bör få införas i tidningsregistret.

Under punkterna 1:o), 2:o) och 3:o) hafva kommitterade ifrågasatt väsentliga inskränkningar i syfte att utesluta åtskilliga publikationer från hittills åtnjuten förmån att vinna postbefordran såsom tidningar.

Tidningsutgifvareföreningen håller före, att det nuvarande stadgandet, hvilket varit gällande allt sedan 1883, borde — förutsatt att det rätt tillämpas — kunna anses fullt tillräckligt. Under alla omständigheter hafva kommitterade, enligt föreningens åsikt, gått längre med afseende på inskränkningar än som må anses behöfligt eller lämpligt ur det allmännas synpunkt.

Hvad först angår det under 1:o) upptagna förbudet mot »tryckalster, om hvilket på grund af innehållets beskaffenhet eller eljest måste antagas, att det skall omfatta endast ett begränsadt antal nummer eller häften och efter utgifvande däraf upphöra att vidare utkomma», befarar föreningen, att ett dylikt stadgande skulle kunna få tillämpning äfven på publikationer, som i allo hafva karaktären af tidning, men som utgifvas för en viss begränsad tid, såsom t. ex. fallet varit med »Nordens Expositionstidning» (som utkom i 127 nummer under utställningen

i Stockholm sommaren 1897) och »Ariel, Pressveckans tidning» (som utkom i 12 nummer med anledning af Pressens vecka sommaren 1901). Något skäl att icke bevilja dylika tidningar samma förmån som andra i fråga om postbefordran torde ej gärna kunna förebringas. Föreningen anser alltså, att punkten 1:o) bör utgå eller åtminstone omredigeras.

Beträffande sedan de i punkten 2:o) föreslagna bestämmelserna komme desammas antagande i oförändradt skick att hafva till följd, att åtskilliga tidskrifter, som under årtal utgifvits i vårt land och som under skydd af hittills gällande stadganden utvecklats och vunnit stor spridning bland allmänheten, plötsligt skulle se sig nödsakade att antingen gifva åt sitt innehåll annan uppställning o. s. v. eller ock upphöra att vidare utkomma såsom tidskrifter. Förslaget genomförande skulle ej blott innebära en orättvisa mot de ifrågavarande tidskrifterna utan tillika vara menligt för den stora allmänheten, enär åtkomsten af nyttig och omväxlande läsning i skilda ämnen blefve försvårad. Härtill kommer, att de föreslagna inskränkningarna strida mot den praxis, som på detta område i åtskilliga andra land vunnit häfd.

Föreningen ansluter sig alltså beträffande punkten 2:o) till det medlingsförslag, som blifvit framställt i herr E. Hammarlunds reservation och anser på de i nämnda reservation anförda skäl, att sagda punkt bör erhålla en lydelse af i hufvudsak samma innehåll som den nu gällande. Om punkten 1:o) bortfaller, torde emellertid i punkten 2:o) äfven böra omnämnas tryckalster, som består af *ett* arbete, hvadan förbudet borde omfatta: tryckalster, hvars innehåll uteslutande eller till väsentligaste delen består af ett eller några få i särskilda häften fördelade arbeten.

Under punkten 4:o) hafva kommitterade föreslagit, att i tidsningsregistret ej skulle få införas: »tidning, hvars benämning antingen ä ä alldeles lika med titeln å tidning, som redan är för annans räkning införd eller behörigen anmäld till införande i

tidningsregistret, eller ock med dylik titel företer sådan likhet, att tidningarna lätt kunna förväxlas».

Om lämpligheten af att införa en dylik bestämmelse i en postförfattning lyser Tidningsutgifvareföreningen stor tvekan. Det vill synas föreningen, som om denna viktiga angelägenhet borde lösas genom ändringar i Tryckfrihetsförordningen eller på annat sätt, t. ex. genom en särskild lag angående rätt till tidnings titel.

Under alla omständigheter torde afgörandet af en så viktig fråga som den om tidningsutgifvares rätt att få sin tidning befordrad genom postverket icke böra läggas uteslutande hos Generalpoststyrelsen.

2) Med afseende å § 8

(angående postafgiftens storlek).

Enligt kommitterades förslag skulle tidningarna drabbas af väsentligt förhöjda postafgifter. Den af kommitterade ifrågasatta förhöjningen motsvarar icke mindre än 70 procent. Generalpoststyrelsen har emellertid i sitt utlåtande förklarat nämnda ökning icke tillräcklig utan hemställt om sådana ändringar i kommitterades förslag, att förhöjningen i de nuvarande afgifterna för tidningarnas postbefordran komme att uppgå ända till *130 procent*, d. v. s. att de nu utgående postafgifterna skulle i det stora hela komma att betydligt mer än fördubblas. För enstaka tidningar blefve postafgiften t. o. m. tre à fyra gånger större än hvad för närvarande är fallet.

Det må icke förtänkas Tidningsutgifvareföreningen, att den ställer sig afvisande gent emot så betydande förhöjningar.

Af hvad kommitterade andragit torde framgå, att någon förhöjning i tidningarnas postbefordringsafgifter bör äga rum, på samma gång mera rättvisa grunder varda fastställda i fråga om afgifternas storlek de olika tidningarna sins emellan. Men att därvidlag gå t. o. m. längre än hvad kommitterade föreslagit synes föreningen under inga förhållanden böra ifrågakomma.

Mot den af Generalpoststyrelsen ifrågasatta höjningen med

50 procent uti de af kommitterade föreslagna befordringsafgifterna anhåller föreningen att i korthet få andraga följande:

1. Med den stora *kulturella uppgift* tidningspressen har måste det ligga i statsmakternas intresse, att tidningarna — den allmänna odlingens och upplysningens befrämjare — erhålla en lätt och billig spridning till olika delar af landet. Postafgiften för tidningar bör därför ställas proportionsvis lägre än för andra postförsändelser och ej sättas högre än som är nödigt för att postverkets utgifter må täckas af dess inkomster. Att tidningspressen härvidlag kommer i en mera gynnsam ställning, är så mycket mera rättvist, som öfriga grenar af poströrelsen till stor del främjas och utvecklas just i mån af tidningspressens utveckling.

2. Denna tidningarnas stora betydelse för den allmänna odlingen har gjort, att man i *andra land* i allmänhet fastställt tidningarnas postafgifter till så låga belopp som möjligt och sålunda på detta område ej uttagit de verkliga kostnaderna.

I Tyskland beräknades år 1897 postverkets inkomst pr postabonneradt nummerexemplar uppgå till 0,43 öre. I den till tyska riksdagen 1899 aflåtna regeringspropositionen föreslogos sådana ändringar med afseende på tidningarnas postafgifter, att medelinkomsten pr nummerexemplar skulle hafva uppgått till 0,62 öre, men genom de af riksdagen vidtagna förändringarna i det framlagda förslaget minskades den beräknade inkomsten af reformen, så att denna antogs komma att t. o. m. något understiga inkomsten af de förut gällande, procentvis utgående postbefordringsafgifterna. Medelafgiften pr nummerexemplar uppgår alltså enligt nu gällande bestämmelser i Tyskland icke ens till det belopp, hvartill den beräknades enligt förutvarande stadganden, eller 0,43 öre.

Men i Sverige skulle nämnda medelafgift pr nummerexemplar, som för 1898 beräknades till 0,37 öre, enligt kommitterades förslag uppgå till 0,63 öre och enligt Generalpoststyrelsens till 0,85 öre.

Härvid invändes, att i Tyskland tillkommer särskild hembäringsafgift. Det är emellertid att märka, att i nämnda land sker hembäring såväl i stad som på landet, under det hos oss flertalet tidningar icke hembäras, utan få abonnenterna själfva hämta sina tidningsexemplar å vederbörande postanstalt.

Den afgift, som af kommitterade blifvit föreslagen för tidningarnas postbefordran i Sverige, är alltså, i stort sedt, *högre* än den, som i Tyskland numera är fastställd, hvadan en sådan förhöjning, som af Generalpoststyrelsen blifvit ifrågasatt, icke kan anses vara förenad med billighet.

Om kommitterades förslag blefve antaget, skulle visserligen enligt kommitterades beräkningar postverket göra en icke oväsentlig förlust på tidningsrörelsen. Men de utgiftsberäkningar, som ligga till grund för förslaget, synas Tidningsutgifvareföreningen vara i vissa fall alldeles för högt tilltagna, något som äfven hvad angår en och annan post kommitterade själfva påpekat.

Äfven i andra land gör emellertid postverket förlust på tidningsrörelsen. I Amerika beräknades denna förlust år 1898 uppgå till icke mindre än 20 millioner dollars.

3. Om de af Generalpoststyrelsen föreslagna mycket höga afgifterna skulle varda fastställda, komme *allmänheten* att i hög grad häraf betungas. Med den nuvarande konkurrensen på tidningsområdet hafva nämligen tidningarna till det allra yttersta nedpressat sina prenumerationspris. Gifvet är alltså, att om afgifterna för tidningarnas postbefordran komma att höjas, tidningsutgifvarne se sig nödsakade att af den tidningsläsande allmänheten uttaga en motsvarande höjning. Om denna höjning varder så stor, som Generalpoststyrelsen ifrågasatt, blir det alltså för allmänheten väsentligt dyrare att hålla tidningar än hittills.

Äfven ur synpunkten af den stora tidningsläsande allmänhetens intressen finner sig alltså Tidningsutgifvareföreningen böra motsätta sig Generalpoststyrelsens förslag.

4. En annan följd af postbefordringsafgiftens fastställande till så högt belopp som det Generalpoststyrelsen föreslagit

blefve otvifvelaktigt den, att *tidningar med större upplagor* sökte att på platser, där de hafva ett stort prenumerantantal, ordna distributionen utan anlitande af postverket som mellanhand. En del af de påräknade inkomsterna — och naturligtvis den del, för hvilken postverkets utgifter äro de mest minimala — skulle därmed gå förlorad för postverket.

5. Slutligen må framhållas, att *intet behof* föreligger från postverkets sida att uttaga så höga afgifter som de af Generalpoststyrelsen ifrågasatta. Postverket lämnar nämligen årligen ett afsevärdt öfverskott. År 1888 var detta öfverskott endast 36,000 kronor men steg år 1891 till öfver 321,000, år 1894 till öfver 653,000, år 1896 till öfver 1,018,000 och år 1897 till öfver 1,236,000 kronor. År 1900 var öfverskottet 665,000 kronor förutom 425,000 kronor till nya posthusbyggnader, och för år 1901 utgjorde öfverskottet 636,384 kronor förutom 410,000 kronor, som utgick till posthusbyggnader, alltså sammanlagdt en million kronor. För innevarande år *beräknas* i den af riksdagen godkända staten öfverskottet till 380,000 kronor förutom 729,500 kronor till posthusbyggnader och för nästa år till 330,000 kronor förutom 215,000 kronor till posthusbyggnader.

Att under sådana förhållanden öka postverkets inkomster med ytterligare 552,000 kronor i enlighet med Generalpoststyrelsens förslag, därför finnes intet fog. Ty postverket är till för att tjäna allmänheten, ej för att skaffa staten ökade inkomster.

En så väsentlig förhöjning som den af Generalpoststyrelsen ifrågasatta är enligt hvad framgår af det föregående icke be- tingad af något behof för att postverkets rörelse skall gå ihop utan blir en ny skatt, lagd på den stora tidningsläsande allmänheten, och då tidningarna numera trängt in i snart sagdt hvarje hem, blir den ökade postafgiften i verkligheten en ny skatt på hela svenska folket.

Kommitterades förslag — som skulle hafva till följd att postverket finge en ökad inkomst af omkring 300,000 kronor — blir, redan det, mycket betungande för tidningarna och allmän-

heten, hvadan föreningen dristar i underdånighet hemställa, om icke åtminstone den af kommitterade föreslagna procentafgiften (»två procent af den utgifvaren tillkommande prenumerationsafgift, dock ej under 5 öre») kunde bortfalla. Denna procentafgift å tidningarnas prenumerationspris är i princip oriktig och har äfven alldeles strukits i Tyskland.

Enligt kommitterades beräkningar skulle procentafgiften gifva en inkomst af 59,319 kr. 63 öre. Efter densammas borttagande skulle — med bibehållande af kommitterades öfriga afgifter — postverkets inkomster för tidningsrörelsen ökas från 425,957 kr. 94 öre till 658,185 kr. 56 öre eller med 232,227 kr. 62 öre. Ökningen i procent skulle blifva 54, och inkomsten pr nummerexemplar skulle stiga från 0,37 till 0,57 — alltså äfven i detta fall betydligt högre än i Tyskland.

Kommitterades förslag angående en förskrifningsafgift af 10 öre för hvarje abonnement, en nummerafgift af 12 öre för hvarje nummer i veckan samt en viktafgift af 6 öre för hvarje kilogram finner sig Tidningsutgifvareföreningen böra lämna utan anmärkning, särskildt med hänsyn därtill att genom antagandet af ett dylikt förslag mera rättvisa grunder varda fastslagna än de nuvarande samt därjämte garanti vinnes för att postverkets inkomster på tidningsrörelsen skola stiga i mån af själfva rörelsens tillväxt.

3) Med afseende å § 9 mom. 2

(angående högsta vikten för postabonnerad tidning).

Föreningen anser, att om en maximivikt skall fastställas för tidning, som befordras efter abonnement genom postverkets förmedling, denna bör sättas icke till 150 gram såsom kommitterade föreslagit utan i stället till 175 gram.

Till de skäl, som i herr E. Hammarlunds reservation blifvit anförda för en dylik mening, kan läggas, att numera dagliga tidningar stundom utgifva söndagsnummer, som väga ända till 170 gram.

4) Med afseende å § 11 mom. 1

(angående afgiften för s. k. utgifvarekorsband).

I likhet med hvad som blifvit uttaladt i herrar Winroths och Hammarlunds reservationer äfvensom i Generalpoststyrelsens utlåtande anser Tidningsutgifvareföreningen, att afgiften för det nya slag af korsbandsförsändelser, som af kommitterade blifvit ifrågasatt och som benämnas utgifvarekorsband, *icke* bör bestämmas till olika belopp allt efter som sålunda försända tidningar utkomma flera eller färre gånger i veckan. Ett likformigt porto för dylika korsband torde vara det enda riktiga, och bör afgiften sättas till högst 12 öre (helst 10 öre) för hvarje vikt af ett kilogram.

5) Med afseende å § 11 mom. 4

(angående vanliga tidningskorsband).

Kommitterade hafva i sitt förslag bibehållit hittills gällande bestämmelser angående vanliga tidningskorsband. Befordringsafgiften för enstaka korsbandsförsändelser, innehållande tidningar, äfvensom dylika försändelser, inlämnade af annan än vederbörande utgifvare eller å postanstalt utanför den ort, där tidningen utgifves, skulle alltså som hittills utgöra 1 öre för hvar vikt af 50 gram, dock minst 4 öre (2 öre vid lokalbefordran).

Generalpoststyrelsen föreslår emellertid, att detta nedsatta trycksaksporto för tidningar, hvilket varit gällande allt sedan 1877, måtte helt och hållet borttagas och att sålunda — fränsett de nya utgifvarekorsbanden — afgiften för korsband, som utgöres af inländska tidningar, hädanefter skulle blifva densamma som för vanliga trycksakskorsband, d. v. s. 4 öre för hvar vikt af 50 gram.

Ifall detta Generalpoststyrelsens förslag blefve godkändt, skulle för alla returförsändningar af tidningar betalas samma höga porto som för böcker, alltså *fyra gånger* det nuvarande vanliga tidningskorsbandsportot. Allmänheten, som alltmera börjat i ganska stor utsträckning betjäna sig af korsband vid för-

sändning af tidningar till släktingar och bekanta, skulle likaledes få vid dylika tillfällen erlægga en väsentligt högre afgift än hittills.

Af våra vanliga 5-örestidningar kunna för närvarande 4 ex., vägande sammanlagdt 250 gram, försändas såsom korsband mot en afgift af 5 öre, men ifall Generalpoststyrelsens förslag blefve antaget, skulle portokostnaden uppgå till icke mindre än 25 öre eller mera än det pris, tidningarna betinga i allmänna handeln och ungefär dubbelt så mycket som hvad tidningarna själfva erhålla af återförsäljare. I Danmark utgör portoafgiften för ett motsvarande tidningskorband endast 4 öre, i Belgien 7,2 öre och i Tyskland 8,9 öre.

Så länge vi hafva ett så högt bokporto som fallet är i vårt land, synes det Tidningsutgifvareföreningen orimligt att sätta i fråga, att befodringsafgiften för tidningskorsband skall i allmänhet vara densamma som för böcker under korsband.

Generalpoststyrelsen menar, att mycket afsevärda svårigheter skola efter tidningsregistrets införande möta mot bibehållande af tidningskorsbanden. Men dessa svårigheter torde på ett mycket enkelt sätt kunna undanröjas. Enligt § 5 i förslaget till Kungl. kungörelsen skall Generalpoststyrelsen framgent som hittills årligen utfärda en tidningstaxa. Genom ett tillägg till § 11 mom. 4 kunde uttryckligen angifvas, att nämnda moment har i hvad angår tidning, som under korsband inlämnas på annan ort än där tidningen utgifves, tillämpning endast i det fall, att tidningen — hvilket ju är det vanliga — finnes införd i årets tidningstaxa. Därmed skulle för öfrigt endast fastslås hvad som hittills varit öflig praxis på detta område.

Ur såväl allmänhetens som tidningarnas synpunkt finner alltså Tidningsutgifvareföreningen sig böra afstyrka Generalpoststyrelsens förslag beträffande borttagande af nuvarande vanliga tidningskorsband. Någon rubbning i gällande bestämmelser härom bör icke vidtagas — åtminstone icke utan i samband med en väsentlig nedsättning i det mycket höga bokportot, hvilket hos oss är betydligt högre än i åtskilliga andra land.

Med ett litet förtydligande tillägg torde sålunda kommitterades förslag i § 11 mom. 4 böra godkännas.

6) Med afseende å § 13

(angående tidningars aflämnande till posten å extra tid).

Kommitterade hafva föreslagit åtskilliga lättnader i hvad angår tidningars aflämnande till posten å extra tid. Generalpoststyrelsen åter anser, att i hufvudsak samma bestämmelser som de hittills gällande böra härvidlag fastställas.

I betraktande däraf, att de nuvarande postafgifterna för abonnerade tidningar skulle enligt kommitterades förslag ökas med icke mindre än 70 procent, hoppas Tidningsutgifvareföreningen, att de af kommitterade föreslagna lättnaderna må varda genomförda.

Det synes Tidningsutgifvareföreningen allt för oegentligt, att framgent som hittills morgontidningar i hufvudstaden icke skulle utan mot erläggande af en extra afgift kunna få inlämnas å tidningsexpeditionen vid Stockholms postkontor tidigare än kl. 10 f. m., under det viktiga postförande bantåg afgå från Stockholm redan kl. omkring 7,30 f. m. På sätt kommitterade framhållit, torde det få anses ligga i allmänhetens intresse lika väl som i tidningsutgifvarnes, att tidningarnas försändande med först afgående postlägenhet icke varder genom särskilda afgifter försvåradt. Morgontidningarna äro i regeln färdiga senast kl. 6 f. m. Om för dem extra afgift ej erlägges, på sätt Generalpoststyrelsen ifrågasatt, skulle de enligt nuvarande ordning icke kunna få inlämnas på tidningsexpeditionen förrän kl. 10 f. m., och posten vore då ej skyldig aflämna dem till postförande bantåg före kl. 12 på dagen, alltså *sex timmar* efter det tidningarna varit färdiga. Allmänheten skulle sålunda få sina nyheter betydligt senare än som är nödigt. Detta sätt att betjäna allmänheten öfverensstämmer föga med det som på andra områden inom postverket gör sig gällande. Ett bref, som lägges i en breffåda strax före kl. 5,30 f. m., kan redan kl. 7,45 f. m. blifva afsändt med bantåg, men en tidning, som är färdigtryckt kl. 5,30 f. m., skulle icke kunna utan mot erläggande af en rätt ansenlig extra afgift blifva afsänd förrän efter kl. 12 på dagen.

Då enligt Tidningsutgifvareföreningens mening kommitterades förslag i nu förevarande hänseende synes vara väl afvägdt och genom detsamma hänsyn toges till både allmänhetens, tidningarnas och postverkets intressen, tillåter sig föreningen hemställa om bifall till kommitterades men afslag å Generalpoststyrelsens förslag i hvad angår de i § 13 föreslagna tider på dygnet, då utgifvare skulle hafva rätt att utan afgift aflämna sin tidning till posten.

Men Tidningsutgifvareföreningen vågar därjämte hemställa om sådant tillägg till ifrågavarande paragraf, att dels tidningsutgifvare tillförsäkras ovillkorlig rätt att direkt till postkupé själf kunna få expediera sin tidning, dels i dylikt fall särskild afgift ej bör ifrågakomma, äfven om aflämmandet sker under tiden kl. 10 e. m.—7 f. m. Tidningsutgifvaren drabbas nämligen i detta fall af väsentliga kostnader, och postverket besparas en hel del arbete, hvadan det synes rättvist, att tidningsutgifvaren ej tillika älägges en särskild afgift till postverket.

Öfriga paragrafer i kommitterades förslag till kungörelse föranleda ej till något särskildt yttrande från Tidningsutgifvareföreningens sida.

Svenska Tidningsutgifvareföreningen, som vid allmänt sammanträde denna dag beslutat afgifva förestående yttrande, anhåller i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t täcktes vid utarbetandet af nya föreskrifter angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter taga hänsyn till de här ofvan af föreningen uttalade önskningsmålen.

Underdånigst

Styrelsen för Svenska Tidningsutgifvareföreningen.

HELMER KEY.

G. F. Hedvall.

Richard Gustafsson.

Axel Lidman.

G. Torelius.

Johan Wirén.

Victor Wennerholm.

Stockholm den 29 maj 1902.

2. Publicistklubben.

(Dat. den 29 maj 1903.)

TILL KONUNGEN.

Sedan chefen för Kungl. Civildepartementet i skrifvelse af den 7 februari 1902 på nådigste befallning meddelat Publicistklubben, att Kungl. Maj:t funnit godt förordna, att åt klubben

skulle lämnas tillfälle att — sedan klubben å sin sida beredt de inom densamma bildade särskilda pressföreningar tillfälle att till klubben yttra sig i fråga om det af kommitterade för utarbetande af förslag till ändring i gällande stadganden angående tillhandahållande af tidningar genom postverkets försorg den 4 mars 1901 afgifna underdåniga utlåtande — så fort ske kunde inkomma med det underdåniga yttrande i ämnet, hvartill klubben kunde finna anledning, och sedan chefen för Kungl. Civildepartementet anhållit om meddelande, huruvida och i så fall när dylikt yttrande kunde från klubben förväntas, får Publicistklubben, ehuru yttranden ännu ej inkommit från samtliga pressföreningar, härmed afgifva sitt yttrande i ämnet.

Publicistklubben vill härvid främst betona den stora betydelse, tidningspressen äger såsom vår tids mest verksamma kommunikationsmedel i den andliga och materiella odlingens tjänst, hvarigenom frågan om villkoren för tidningars befordran genom postverket blir för staten mindre en finansiell än en kulturell fråga. Det kunskapsmaterial, som genom tidningarna sprides till befolkningens alla lager, den belysning, de ur olika synpunkter gifva åt händelser och företeelser i samtidens lif, och det allmänintresse, de väcka och vidmakthålla, äga såväl för den enskildes sträfvan som för samhällets utveckling en betydelse, som väl knappast kan mätas. Tidningspressen har blifvit en af de mest oumbärliga faktorerna i ett fritt och framåtskridande folks lif, och det måste därför betecknas såsom ett oemotsägligt samhällsintresse att främja i stället för att motverka bruket af tidningar. Detta har ock sedan lång tid varit erkändt i vårt land. Redan vid ständsriksdagarna 1810 och 1815 förekommo sålunda från ständerna framställningar, hvilka gingo ut på, att tidningar, som kunde anses bidra till den »allmänna upplysningens befordran», äfvensom sprida upplysning i såväl »ekonomiska som vetenskapliga ämnen», måtte få portofritt försändas med allmänna posten.

Den oerhörda utveckling, hvaraf den svenska tidningspressen sedan denna tid visat sig mäktig, är i och för sig ett fullt tillräckligt vittnesbörd om den viktiga uppgift i samhällslifvet, som

den har att fylla; i allt högre grad, och i allt vidare kretsar har tidningspressen blifvit förmedlaren af den allmänna upplysningen. Af detta faktiska förhållande framgår också, att ett obilligt fördyrande af tidningarnas postbefordringsafgifter med däraf oundgängligen framkallade förhöjningar i det pris, för hvilket tidningarna komma att hållas allmänheten till handa, helt enkelt skulle komma att verka som ett den allmänna upplysningens beskattande.

Häraf torde följa, att inom poströrelsen tidningsbefordringen intar en plats alldeles för sig. Det är sålunda uppenbart, att det allmännas intresse med hänsyn till tidningsportot är af helt annan natur än exempelvis i fråga om brefportot. Genom låga afgifter för tidningars postbefordran deltagar staten i och underlättar det direkta folkupplysningsarbete, som pressen utför, och har uti pressens omfattande betydelse för den andliga och ekonomiska samfärdseln den kraftigaste uppfordran att så göra. Denna synpunkt kan tydligen ej i tillnärmelsevis samma grad göras gällande med afseende på brefportot. Vid jämförelsen mellan båda dessa portosatser måste för öfrigt hänsyn tagas därtill, att en eventuell nedsättning af brefportot endast för ett jämförelsevis litet antal större korrespondenter, såsom banker och affärsfirmor, kunde bli till nämnvärd ekonomisk fördel, under det att fördyrandet af tidningsportot skulle urskiljningslöst drabba den stora allmänheten och i främsta rummet just massan af de mindre bemedlade.

Men äfven om man ville bortse från dessa för frågans bedömande enligt klubbens mening väsentliga omständigheter och betrakta henne uteslutande ur synpunkten af finansiella fördelar eller olägenheter för postverket, måste det framstå såsom en viktig angelägenhet att bereda tidningarna en i möjligaste mån lätt och billig spridning till olika delar af landet. Det bör nämligen ej förbises, att tidningarna indirekt tillföra öfriga grenar af poströrelsen betydande intäkter. Såsom kunskapsförmedlare på de mest skilda områden och genom nyhetsmaterialet i sina text- och annonsafdelningar framkalla tidningarna enligt den dagliga erfarenhetens vittnesbörd en ofantligt vidsträckt korre-

spondens, som tilltager i omfång och därigenom tillför postverket ökade ekonomiska fördelar i samma mån, som deras spridning underlättas och tilltager. Det vore jämförelsevis lätt att påvisa, att snart sagdt ingen gren af poströrelsen finnes, till hvars utveckling tidningspressen ej på detta eller annat sätt bidragit.

På grund af hvad nu anförts anser Publicistklubben, att det ligger i statens eget välförstådda intresse att hålla afgifterna för tidningarnas postbefordran så låga som möjligt. Den uppoffring, staten därigenom måhända kan få vidkännas, är mera skenbar än verklig; men äfven om så icke vore, skulle den icke blott påkallas utan äfven rikligen ersättas genom på denna väg uppnådt befrämjande af vidtutgrenade allmännyttiga syften. Vid sådant förhållande finner sig klubben föranlåten att inlägga en bestämd gensaga mot hvarje tanke på så betydande förhöjningar i postafgifterna, som af Kungl. Generalpoststyrelsen föreslagits, och byser äfven tvekan, om de af kommitterade föreslagna höjningarna verkligen kunna vara ur det allmännas synpunkt gagneliga. Å postverkets sida föreligger icke något behof af ökade inkomster, då ju dess rörelse årligen lämnar stora öfverskott; och då detta verks egentligaste uppgift, såsom i 1891 års riksdagsskrivelse anføres, »icke är att inbringa staten inkomster, utan att på bästa sätt betjäna allmänheten», synes ingen anledning förefinnas att nu beskatta denna genom väsentligt förhöjda afgifter af ifrågavarande slag.

Om klubben sålunda finner det ur alla synpunkter vara mest önskvärdt, att afgifterna för tidningarnas postbefordran fortfarande utgå med totalbelopp, som i förhållande till antalet befordrade tidningsexemplar i möjligaste mån motsvara de nuvarande, vill klubben däremot, i anslutning såväl till sitt eget, nedan berörda tidigare uttalande, som ock till hvad kommitterade i denna del anfört, framhålla behofvet däraf, att dessa afgifter uttagas efter andra grunder än de nuvarande. Ur postverkets synpunkt är det uppenbarligen en berättigad fordran, att afgifterna för de olika tidningarna fastställas i förhållande till det arbete, expeditionen af hvarje tidning förorsakar, samt genom sin anordning

lämna säkerhet för, att postverkets inkomst af tidningsrörelsen stiger i jämn proportion till själfva rörelsens tillväxt. Att så icke nu är förhållandet, utan att postverkets inkomst på tidningsrörelsen relativt minskas, ju mera antalet befordrade nummerexemplar stiger, framgår med fullkomlig tydlighet af det vid bevillningsutskottets betänkande n:r 32 vid innevarande års riksdag bifogade diagram n:r 1.

Då detta förhållande föranledes däraf, att med nu gällande beräkningsgrunder befordringsafgifterna för de s. k. billighets-tidningarna med deras stora upplagor ej kunna anses motsvara de kostnader och det besvär, som expeditionen af dessa tidningar vållar postverket, måste det erkännas vara en af sakförhållandena motiverad fordran, att befordringsafgifterna i stället böra utgå efter andra grunder, exempelvis tidningarnas nummerantal samt — i den utsträckning sådant kan ske utan menlig inverkan på tidningarnas kvalitet — deras vikt.

Då staten själf genom nuvarande grunder för afgifternas utgående i väsentlig mån bidragit till billighetspressens uppkomst, ligger emellertid äfven däri utan tvifvel för staten en uppfordran att icke höja postbefordringsafgifterna öfver hufvud därhän, att vare sig denna eller någon annan art af pressverksamhet onödigt försvåras.

Publicistklubben anser, såsom ofvan sagts, att det i främsta rummet är de procentuella afgifterna, som förorsaka nu antyddade missförhållanden, och klubben vill för sin del, i likhet med tidningsutgifvareföreningen betona önskvärdheten af, att dessa afgifter fullständigt afskaffas, detta så mycket mera, som klubben uti deras tendens att främja en onaturlig sänkning af prenumera-tionsprisen ser en af de för pressen ofördelaktiga omständigheter, som medverka till att göra annonsinkomsterna till tidningarnes bärande ekonomiska grund.

Postbefordringsafgifterna böra enligt klubbens redan i dess framställning till kommitterade år 1899 gjorda uttalande fastställas efter här nedan angifna beräkningsgrunder, hvilka i sak sammanfalla med hvad kommitterade föreslagit, med undantag däraf, att klubben afstyrker den procentuella afgiftens bibe-

hållande i någon form. Afgifterna skulle sålunda utgå i följande kategorier:

- a) viss, för alla tidningar lika grundavgift vid prenumerationens verkställande, oafsedt för huru lång tid den sker;
- b) likformig avgift för hvarje i veckan utkommande nummer;
- c) viktaavgift per kilogram.

Då Publicistklubben på grund af hvad ofvan anförts håller före, att statens och allmänhetens intresse bäst tjänas genom så låga afgifter för tidningarnas postbefordran som möjligt, och att en öfvergång till de nya af klubben ofvan förordade beräkningsgrunderna, tillämpade medels rättvist afvägda portosatser, kan lämna skälig ersättning för postverkets kostnader och besvär, samtidigt som säkerhet vinnes för, att verkets eventuella förlust på tidningsrörelsen ej kunde stegras genom dennas egen utveckling, saknar klubben anledning att ingå på en detaljerad granskning af frågan om själfva afgifternas belopp och inskränker sig i detta afseende till att framhålla önskvärdheten däraf, att beloppen, så vidt möjligt är, ej komma att väsentligen öfverstiga de nuvarande afgifterna, beräknade i medeltal per nummer-exemplar.

I sitt utlåtande hafva kommitterade föreslagit upprättandet af ett tidningsregister, angifvande hvilka tryckalster postverket har att befordra såsom tidningar.

Publicistklubben, som delar den uppfattningen, att hithörande bestämmelser, hvilkas tillämpning hittills varit beroende af en mer eller mindre godtycklig praxis, då och då reglerad af ett kungligt bref, böra fastställas i en af konung och riksdag gemensamt stiftad lag, har icke någon principiell invändning att göra mot upprättandet af ett tidningsregister men anser sig äga anledning till några anmärkningar mot det sätt, hvarpå kommitterade föreslagit denna tankes förverkligande.

Enligt den formulering punkt 1 under 3 paragrafens första moment erhållit, skulle tillfällighetstidningar, exempelvis pressalster, utgifna vid utställningar, kunna uteslutas från postbefordran, ehuru deras karaktär af tidning är obestridlig. Denna punkt torde därför böra omredigeras.

Likaledes torde en ändring vara erforderlig uti punkt 2 i samma moment rörande vissa tidskrifters postbefordran, och tillåter sig Publicistklubben i detta fall hänvisa till herr E. Hammarlunds i ämnet afgifna till kommitterades utlåtande fogade reservation.

Enligt punkt 4 af samma moment skulle på Generalpoststyrelsens afgörande bero, hvem de postala förmånerna för tidning med viss titel rätteligen tillkomma. Då ett sådant afgörande i verkligheten skulle till det närmaste sammanfalla med bestämmandet angående rätt till tidnings titel men denna rätt ovedersägligen kan bli föremål för anspråk, som böra af domstol och ej af administrativ myndighet prövas, får klubben som sin bestämda uppfattning uttala, att nämnda punkt helt och hållet bör ur den blifvande författningen utgå. Det af klubben nogsamtt insedda behovet af klara och noggranna stadganden om rätt till tidnings titel torde böra tillgodoses genom särskild lag.

Rörande den föreslagna maximivikten för tidning, som befordras genom postabonnemang, anser Publicistklubben, att denna i enlighet med hvad herr E. Hammarlund i särskild reservation föreslagit, bör sättas till 175 gram.

De föreslagna s. k. utgifvarekorsbanden anser Publicistklubben kunna blifva till gagn; dock bör det för dem afsedda portot vara likformigt och helst ej sättas högre än 10 öre per kilogram.

Mot Kungl. Generalpoststyrelsens förslag att borttaga den nuvarande särskilda tidningskorsbandsafgiften tillåter sig Publicistklubben att inlägga en bestämd gensaga, enär enligt klubbens förmenande stora olägenheter skulle åsamkas såväl allmänheten som pressen genom en sådan åtgärd.

Slutligen får Publicistklubben i likhet med Tidningsutgifvareföreningen uttala sig för, att den tid, då tidning får utan särskild afgift aflämnas till postbefordran, må utsträckas till att gälla från och med kl. 7 f. m. till kl. 10 e. m., samt att tidningsutgifvare må erhålla ovillkorlig rätt att direkt till postkupé själf utan särskild afgift expediera sin tidning, såsom å vissa håll redan nu sker. Ett dylikt tillmötesgående från postverkets

sida torde närmast få betraktas såsom vederlag för de ej ringa kostnader, tidningsutgivare åtager sig genom att själf inslå och expediera afsevärda delar af sin tidnings postupplaga till de olika postanstalterna.

Härmed bifogas de till klubben inkomna yttrandena från Vestra, Södra och Mellersta Sveriges Pressföreningar.

Stockholm den 29 maj 1903.

Underdånigst

Publicistklubben.

HELGE ÅKERHIELM.

Erik B. Rinman.

3. Göteborgs och Västra Sveriges Pressförening.

(Dat. den 4 mars 1903.)

Till Publicistklubben,

Stockholm.

I skrifvelse af den 9 April 1902 har Publicistklubben af Göteborgs och Västra Sveriges Prässförening infortrat utlåtande med anledning af den s. k. tidningspostbefordringskomiténs förslag till förändrade grunder för beräkningen af afgiften för tillhandahållande af tidningar genom postverkets försorg äfvensom K. Generalpoststyrelsens däröfver lämnade utlåtande. Prässföreningen har med anledning däraf beslutit afgifva följande yttrande:

Postbefordringskomiténs förslag utgår i fråga om befordringsavgiftens beräkning från K. Generalpoststyrelsens uppgift att med nuvarande bestämmelser beträffande beräkningen af de afgifter, som för tidningars postbefordran böra utgå, postverkets omkostnader i alltför hög grad öferskrida dess utgifter å detta konto. Denna uppgift grundar sig emellertid, såsom en hvar lätt kan öfvertyga sig om och för öfrigt professor David Davidson i Upsala i Ekonomisk Tidskrift sistlidet år till fylles ådagalagt, icke på tillfredsställande beräkningar. Äfven om emellertid åt dessa beräkningar skulle tillerkännas vitsord, kvarstår dock som ovedersägligt, att postverket på sin rörelse i dess helhet skördar afsevärd vinst — sistlidet år 814,300 kr. — och då det icke torde kunna ifrågasättas, att det regal, postverket innehar, skulle afse att bereda statsverket inkomster, utan i främsta rummet tillkommit för att på billigaste och bekvämaste

villkor tillgodose allmänhetens behof af postutväxling, torde en höjning af tidningspostbefordringsafgifterna icke skäligen böra ifrågasättas, med mindre en sänkning af andra porton samtidigt kunde äga rum. Då emellertid förslag till en dylik sänkning icke bragts å bane, synes redan af denna grund det föreliggande förslaget böra afstyrkas, i den mån det går ut på att *höja* postverkets totalinkomst af dess befattning med tidningars tillhandahållande åt allmänheten.

Det vore ju dessutom en underlig inkonsekvens af svenska staten att samtidigt som den anslår — och med rätta — hundra tusentals kronor till upplysnings spridande genom populära föreläsningar, skulle den fördyra och beskatta allmänhetens åtgång till *den* kulturspridare, som prässen dock obestriddligen är.

Äfven om Prässföreningen sålunda bestämdt måste afstyrka det föreliggande förslaget, i den mån det går ut på att fördyra postbefordringsafgifterna, anser den sig icke böra underlåta att jämväl ingå på en pröfning af de nya principiella grunder för beräkningen af dessa afgifter, som af komitén ifrågasatts.

Komitén föreslår, att »postafgiften» skall utgå dels med en »förskrifningsavgift», dels med en »befordringsavgift».

Enligt förslaget skulle den förra utgöras af 2 procent af prenumerationsafgiften jämte 10 öre för hvarje abonnement. Då förskrifningsafgiften afser att ersätta postverket för dess efterskrifning och bokföring af verkställdt abonnement, synes densamma emellertid rimligen, oafsedt prenumerationsavgift, böra utgå med *fixt belopp* i alla förekommande fall, helst postverket på sådant sätt befrias från det ökade besvär, som skulle förorsakas af en procentuträkning å »den utgifvaren tillkommande prenumerationsafgiften» och alltså växlande för hvarje tidning och hvarje abonnemangstid. En *fix* »förskrifningsavgift» torde med så mycket mera skäl kunna ifrågasättas, som växlingarna i densamma, om den beräknades i enlighet med komiténs förslag, i alla händelser icke annat än i rena undantagsfall komma att röra sig inom större latitud än 15—30 öre.

Hvad åter »befordringsafgiften» vidkommer, har komitén velat fullständigt afskaffa hänsynet till prenumerationsafgiften

hvilket som bekant för närvarande i väsentlig mån därför är bestämmande. I stället vill den grunda dess beräkning dels på en tidningsårgångs sammanlagda vikt, dels på antalet nummer i veckan.

Åt den förra af dessa principer anser Prässföreningen sig icke kunna skänka sitt gillande. Den skulle nämligen direkt motverka en utgifvares sträfvan att gifva sin tidning ett så stort format och i motsvarighet härtill ett så rikhaltigt innehåll som möjligt. Prässföreningen kan ej heller finna, att skillnaden i vikt, olika tidningar emellan, för postverkets besvär med desamma är af den betydelse, att vikten förtjänar tagas i särskildt betraktande vid afgiftens bestämmande. Särskilda kostnader skulle dessutom säkerligen i sådant fall uppstå för postverket; kanske kunde det t. o. m. blifva af nöden, att inom Generalpoststyrelsen en särskild byrå upprättades för handläggning af hithörande ärenden, helst en mera ingående pröfning af det föreliggande förslagets detaljbestämmelser i denna del lär gifva vid handen, att många tvistiga frågor torde komma att framställa sig vid deras tillämpning i praxis.

Däremot skänker Prässföreningen sitt fulla gillande åt tanken att på ett eller annat sätt göra postbefordringsafgiften beroende af antalet under veckan eller året utgifna nummer. Principiellt skulle den t. o. m. vara benägen antaga, att detta antal företrädesvis borde läggas till grund för beräkningen af meranämnda afgift. Under föreliggande förhållanden anser sig emellertid Prässföreningen endast böra ifrågasätta, att antalet utgifna nummer lägges till grund för en *minimibefordringsafgift*.

Prässföreningen håller nämligen före — såsom Göteborgs journalistklubb på sin tid uttalade — att den väsentligaste bristen i nu gällande stadganden om tidningspostbefordringsafgiften ligger däri, att desamma, såsom uteslutande grundade på prenumerationspriset, allt för mycket premiera de s. k. billighetstidningarna. Denna olägenhet skulle emellertid utan svårighet kunna afhjälpas, därigenom att en viss minimibefordringsafgift stadgades. Om dennas storlek saknar Prässföreningen i sakens nuvarande läge anledning uttala sig.

På grund af det sålunda anförda vill Prässföreningen alltså, med afstyrkande af det af komitén framlagda förslaget, som sin åsikt uttala, *att* postafgiften för periodisk skrift, som varder genom postverkets förmedling efterskrifven, må utgöras af dels *bokföringsafgift* och dels *befordringsafgift*; *att* bokföringsafgift må utgå med 15 öre för hvarje abonnement utan hänsyn till den tid, för hvilken abonnement tages; *att* befordringsafgift må beräknas efter hittills gällande regler med stadgande af en minimiafgift; samt *att* denna minimiafgift bör sättas så lågt, att den för allmänheten icke väsentligt fördyrar tillfredsställandet af dess behof af periodiska prässalster.

Då Prässföreningen intager denna ståndpunkt till komiténs förslag, faller det af sig själf, att den ännu bestämdare måste afstyrka K. Generalpoststyrelsens ändringsförslag.

Beträffande komiténs utlåtande i öfrigt har Prässföreningen särskildt fäst sig vid förslaget att göra periodisk skrifts rätt till postbefordran beroende på dess införande i ett särskildt under K. Generalpoststyrelsens kontroll stående »tidningsregister». Skillnaden mellan att periodisk skrift förbjödes eller vägras postbehandling är i många fall mycket obetydlig. Öfverlämnandet åt K. Generalpoststyrelsen att efter i förhållande till sakens vikt ganska obestämdt affattade bestämmelser afgöra öfver, huruvida i Tryckfrihetsförordningens mening »periodisk skrift» äfven må såsom periodisk skrift postbefordras synes därför icke blott juridiskt oformligt utan äfven konstitutionellt otillrädligt. Bestämmanderätten öfver det, som i ett eller annat afseende nära berör de konstitutionella rättigheterna, bör nämligen icke under några förhållanden öfverlämnas åt enbart administrativ myndighets pröfning. Redan af detta principiella skäl nödgas Prässföreningen afstyrka komiténs förslag i denna del.

Detta afstyrkande blir så mycket bestämdare i betraktande af de syftemål komitén haft med sitt förslag. Komitén har nämligen tydligen därmed afsett *dels* att hindra obehörigt begagnande af tidningstitel, som är lika med eller förvillande lik redan befintlig sådan, *dels* att från periodiska skrifter billiga befordringsafgifter undantaga »tryckalster, hvars innehåll uteslutande eller

i väsentlig mån består af större arbeten, eller af särskilda sådana, afsedda att fortsättas från det ena numret eller häftet till det andra», äfvensom »tryckalster, hvars innehåll uteslutande eller hufvudsakligen utgöres af en eller flere enskilda firmors eller personers kataloger eller priskuranter».

Det första af dessa syftemål innebär tydligen att på administrativ väg ordna ett rent civilrättsligt förhållande, som i samma mån insikten om den litterära eganderättens principer tränga igenom torde blifva föremål för lagstiftning efter Rege- ringsformens § 87 mom. 1, en lagstiftning, som i nu föreslagen form icke torde böra föregripas.

Berättigandet af det andra af dessa syftemål åter kan med skäl ifrågasättas. Spridandet af sådana arbeten som t. ex. de af komitén anförda »Landtbrukets bok» och »Predikningar på kyrkoårets sön- och helgdagar» eller »Ljus» och »Svensk sång» torde tjäna den stora allmänhetens upplysnings- eller uppbyggelseintresse i sådan grad, att postverket icke därför bör lägga mera hinder än för spridandet af de mindre uppsatser innehållande prässalster i upplysnings- eller uppbyggelsesyfte, mot hvilkas befordran som periodiska skrifter komitén icke haft något att invända. Ej heller har man någon trygghet för, att icke denna föreslagna inskränkning i postbefordringsrätten skulle kunna komma att drabba äfven sådana genuina folkupplysnings- skrifter som t. ex. »Verdandis» och »Heimdalls» folkskrifter, något, som obestriddigen komme att stå i fullkomlig motstrid mot svenska statens ekonomiska uppoftningar i öfrigt i samma syfte. Prässföreningen anser därför, att så länge utredning icke lämnats, att postbefordran af periodiska skrifter af detta slag vållat postverket afsevärda olägenheter eller utgifter, de nuvarande stadgandena i detta afseende böra bibehållas, helst allmänheten ej mindre än bokhandeln i många glest befolkade delar af vårt land torde kunna draga afsevärd nytta af dessa vid distribution af tryckalster.

Hvad slutligen angår priskuranter och kataloger m. m., åt hvilka för närvarande postbefordran kan vinnas på samma billiga villkor som för periodiska skrifter i allmänhet, så torde det

ligga hvarken i näringarnas eller allmänhetens intresse, att i detta afseende någon förändring företages, äfven om prässen såsom sådan icke kan hafva något däremot att erinra, då denna billiga distribution säkerligen i någon mån inkräktar på tidningarnas annonsafdelning. Emellertid kan åt en »katalog» eller »priskurant» utan svårighet genom upptagandet af mer eller mindre själfständig text af annan art i alla händelser gifvas en *yttre* karaktär af vanlig tidning, hvilken det för K. Generalpoststyrelsen torde blifva svårt att bestrida. Det föreslagna stadgandet torde därför i praxis icke blifva lätt att genomföra. Dessutom lifligt öfvertygad om det förkastliga i att lägga onödiga hinder i vägen för det inhemska merkantila upplysningsväsendet, tror sig Prässföreningen våga uttala den öfvertygelsen, att äfven detta förslag till inskränkning i postbefordringsrätten icke förtjänar afseende.

På grund af hvad sålunda anförts och då, under åberopande af komitéledamotens hr E. V. Montans reservation, förslagets § 3 mom. 1 synes vara mindre lyckligt affattadt och i öfrigt sakna praktisk betydelse, får Prässföreningen alltså afstyrka komiténs förslag i § 2 och § 3.

Af förslagets öfriga bestämmelser har Prässföreningen fäst sig vid följande:

Vid § 9 mom. 2 har Prässföreningen velat anmärka, att den där föreslagna maximivikten för periodisk skrift, som genom postverket må befordras, skulle lägga hinder i vägen för exempelvis dubbelhäften af »Nordisk tidskrift» och åtskilliga vetenskapliga tidskrifter. Då dylika hinder icke äro önskliga och från postverkets sida icke ådagalagts, att nu gällande bestämmelser i detta hänseende vållat olägenheter, anser sig Prässföreningen, som redan förut uttalat sig mot viktsystemets tillämpning vid tidningspostbefordran, böra afstyrka förslaget jämväl i denna del.

Vid § 11 mom. 4, som Generalpoststyrelsen föreslagit böra utgå, har Prässföreningen funnit sig böra uttala, att detsamma i allmänhetens intresse bör bibehållas.

Vid § 12 mom. 3 punkt 2 anser sig Prässföreningen böra gifva uttryck åt den uppfattning, att stadgandet skulle medföra en orättvisa mot landsortens mindre tidningar, hvilka därigenom skulle hindras att till sina läsare distribuera t. ex. julnummer, hvilka samtidigt tryckas för flere tidningar.

I sammanhang med den föreliggande frågan anser sig Prässföreningen dessutom böra påpeka, att den nuvarande s. k. öfverflyttningsafgiften för tidningar från en postanstalt till en annan är allt för hög. Ifrågavarande afgift synes icke rättvisligen kunna sättas till högre belopp än den ifrågasatta bokföringsafgiften. Möjligheten af missbruk torde utan svårighet kunna förebyggas därigenom, att öfverflyttning till utgiftsorten icke medgåfves i fråga om tidning, som utkommer mer än en gång i veckan.

Prässföreningen anhåller slutligen att Publicistklubben behagade låta detta yttrande komma till vederbörandes kännedom.

Göteborg den 4 Mars 1903.

Å Göteborgs och Västra Sveriges vägnar

G. BELLANDER.

Ordf.

Adolf Platin.

Sekr.

4. Södra Sveriges Pressförening.

Till Publicistklubbens Styrelse,

Stockholm.

Med anledning af Eder den 5 sistl. mars dagtecknade skrifvelse, i hvilken I anhållen, att Södra Sveriges Pressförening måtte afgifva yttrande öfver det af Kommitterade för utarbetande af förslag till ändring i gällande stadganden om tidningarnas postbefordran aflämnade utlåtande, äfvensom Kungl. Generalpoststyrelsens däröfver framställda yttrande, får Södra Sveriges Pressförening, sedan den å möte i Malmö den 23 mars behandlat ärendet, afgifva följande yttrande:

Hvad först beträffar kommitterades förslag till k. kungörelse angående villkoren för postbefordran af tidningar och andra periodiska skrifter, har föreningen i afseende å §§ 1, 2, 3 mom. 1, punkt 1—3 samt mom. 2, §§ 4, 5, 6, 8, 9 mom. 1, § 10, mom. 1 och 2, § 11, mom. 2—5, § 12, mom. 1—4, §§ 13 och 14 intet att anmärka. I fråga om öfriga paragrafer tillåter sig föreningen anföra följande:

§ 3, mom. 4.

I det föreliggande momentet föreslår kommittén, att »tidning, hvars benämning antingen är alldeles lika med titeln å tidning,

som redan är för annans räkning införd eller behörigen anmäld till införande i tidningsregistret, eller ock med dylik titel företer sådan likhet, att tidningarna lätt kunna förväxlas» ej må i tidningsregistret införas.

Föreningen har icke kunnat annat än erkänna gagnet af det skydd gentemot illojal konkurrens som det ifrågavarande momentet afser att bereda men kan icke förty underlåta att framhålla, att en sådan makt *kan* under vissa förhållanden möjligen innebära en fara för administrativt godtycke, hvarför föreningen, som under nuvarande förhållanden ej vill afstyrka den ifrågasatta bestämmelsen, uttalar den förhoppningen, att det afsedda skyddet måtte snarast möjligt vinnas genom ändring af nu gällande lag.

§ 7.

I denna paragraf föreslås:

»Prenumerationsavgifter för tidningsexemplar, som förskrifvits genom postverkets förmedling, varda af postverket redovisade till vederbörande utgifvare, sedan minst ett nummer af de sålunda förskrifna exemplaren blifvit i behörig ordning aflämnadt till postbefordran; dock att vid redovisning af prenumerationsmedel för tidning, hvilken, sedan den börjat utgifvas, ännu ej har regelbundet utkommit under ett helt kalenderår och ett därpå följande kalenderkvartal, må, såvida utgifvaren ej ställer säkerhet, som varder af generalpoststyrelsen godkänd, innehållas hvad af erlagda prenumerationsavgifter anses motsvara återstående nummer af de genom postverket förskrifna exemplar af tidningen».

Föreningen anser i afseende härå, att den föreslagna restriktiva bestämmelsen visserligen kan vara af afsevärdt gagn gentemot ovederhäftiga tidningsutgifvare, men att å andra sidan en tidningsutgifvare därigenom kan beröfvas den rättighet, som Tryckfrihetsförordningen medgifver att utan i förväg lagda hinder utgifva skrifter; hvadan föreningen för sin del vill bestämdt afstyrka ifrågavarande §.

§ 9, mom. 2.

Föreningen instämmer beträffande detta moment med hr Hammarlunds reservation, åsyftande att minimivikten bestämmes till 175 gram.

§ 10, mom. 3.

I afseende å detta moment får föreningen, som visserligen ej anser sig behöfva påpeka den risk k. postverket genom ifrågavarande bestämmelses tillämpning löper, dock anmärka, att k. postverket enligt bestämmelsen, sådan den i detta moment formulerats, ikläder sig ansvarighet äfven för postprenumerationsmedel, hvaraf postverket ej ägt innehålla någon som helst andel.

§ 11, mom. 1.

På de af kommittéledamoten postdirektör Winroth och k. generalpoststyrelsen anförda grunder vill föreningen för sin del förorda ett likformigt porto af 12 öre pr kg. för utgifvarekorsband oberoende af det antal nummer pr vecka, hvarmed tidningarna utgå.

§ 12, mom. 5.

I afseende å ifrågavarande moment anser föreningen, att postafgiften å tidningarna åtföljande annonscirculär bör väsentligen höjas på grund af det stora besvär de förorsaka såväl postverket som tidningarna.

Sedan föreningen sålunda i ofvananförda punkter uttalat sin särskilda mening, anser den böra beträffande kommitté-

utlåtandets kärna, nämligen postbefordringsavgifterna, anföra, att ehuru föreningen anser kommitténs förslag medföra en högst väsentlig höjning af tidningsaffärernas utgifter för postbefordringen, finner den kommitténs förslag ej böra afstyrkas, hvar emot, beträffande k. generalpoststyrelsens förslag att med 50 % höja de af kommittén föreslagna avgifterna, föreningen med bestämmdhet vill inlägga sin gensaga, enär en dylik förhöjning under nuvarande förhållanden skulle medföra en högst väsentlig rubbning af de förutsättningar, under hvilka den svenska pressen hittills utvecklat sig.

För Södra Sveriges Pressförening,

BENGT HÄGGE.

Gustaf Gullberg.

Nils Malmberg.

Gustaf Åsbrink.

Nils O. Hörle.

*5. Utdrag af protokoll, fördt
vid Mellersta Sveriges Pressförenings
vintermöte i Örebro den 15 Mars 1903.*

§ 2.

Att leda mötets förhandlingar utsågs redaktör Karl Malmrot.

§ 10.

Frågan om ändring i gällande stadganden angående tillhanda-hållande af tidningar genom postverkets försorg, till föreningen remitterad från Publicistklubben, behandlades härefter.

Sedan herr ordföranden redogjort dels för kungliga kommiténs utlåtande, dels ock för K. Generalpoststyrelsens utlåtande, uppstod i fråga om postafgiften, § 8 i förslaget till kunglig kungörelse i ämnet, en liffig diskussion, som utmynnade i enhälligt beslut om instämmande i kommitterades förslag med uttalande af det hoppet, att Generalpoststyrelsens förslag till högre postafgift ej måtte vinna riksdagens bifall.

Beträffande hvad som skulle få införas i tidningsregistret ville föreningen i hvad det gäller § 3 mom. 1, 2 och 3 af kommitterades förslag instämma i den af herr E. Hammarlund afgifna reservationen.

Likaså beslöt föreningen att med afseende på högsta vikten för postabonnerad tidning, § 9 mom. 2 af samma förslag, instämma i den af herr Hammarlund afgifna reservationen.

Angående afgiften för s. k. utgifvarekorsband uttalade sig föreningen för likformigt porto af 12 öre för 1,000 gram.

KARL MALMROT.

Axel V. Dahlgren.

**6. Styrelsen för Aktiebolaget
Svenska Telegrambyrån.**

(Dat. den 26 juni 1903.)

TILL KONUNGEN.

Då Eders K. Maj:t täckts gifva Aktiebolaget Svenska Telegrambyrån tillfälle att afgifva underdånigt yttrande öfver det utlåtande, som kommitterade för utarbetande af förslag till än-

dring i gällande stadganden angående tillhandahållande af tidningar genom postverkets försorg afgifvit den 4 Mars 1901, äfvensom öfver K. Generalpoststyrelsens därom afgifna underdåniga utlåtande af den 23 November 1901, anhåller bolagets styrelse att i anledning häraf få andraga följande.

Styrelsen anser det icke tillkomma sig att ur synpunkten af tidningarnas ekonomi ingå i en mera detaljerad granskning af dessa utlåtanden och alla i dem framställda förslag, om än styrelsen af den verksamhet, som utöfvas genom Svenska Telegrambyråns Distributionsafdelning äger en ganska rik erfarenhet af de stora kostnader, som redan nu äro förbundna med förmedlingen af tidningar till allmänheten och af den ringa behållning som därefter tillfaller tidningsaffärerna. Styrelsen vill emellertid här inskränka sig till att yttra sig angående själfva hufvudfrågan. Först och främst må framhållas att den ifrågasatta afgiftshöjningen om någon sådan nu skall anses böra äga rum, hvaremot enligt styrelsens mening starka skäl kunna anföras, icke bör göras så stor, att den storartade utveckling som tidningspressen i vårt land på senare tider vunnit, därigenom helt tvärt afbrytes, och tidningarnas prisbillighet, som i väsentlig mån främjats genom billig postbefordran, försvåras eller omöjliggöres, hvarigenom icke blott en del tidningars tillvaro skulle äfventyras utan äfven allmänhetens intressen komma att lida. Styrelsen får därför på det bestämdaste afstyrka såväl de af K. Generalpoststyrelsen som äfven de af kommitterade föreslagna höjningarna i postafgifterna, såsom allt för betungande och enligt styrelsens mening ledande till här ofvan antydda rubbningar och olägenheter.

Några önskemål, som framkommit i sammanhang med den ifrågasatta höjningen af postbefordringsafgiften och af hvilka åtminstone en del torde kunna genomföras äfven utan en sådan höjning, anser sig styrelsen här böra vidröra.

Hvad då först angår kommitterades förslag om tidningsutgivarekorsband, så är det obestriddigt, att detsamma skulle både för tidningarna och för posten kunna medföra afsevärda fördelar, men uppenbart är ock att, om det verkligen skall få större an-

vändning, det borde förenas med tillåtelse till postprenumeration äfven å tidningar hvilka på sådant sätt försändas.

Såsom önskemål beträffande sättet för postprenumeration får styrelsen framhålla, att sådan kunde få ske å tidnings utgiftsord för andra poststationer. Därigenom skulle mycket arbete, tid och kostnad besparas både postverket och tidningarna och sändandet af stora penningbelopp fram och tillbaka undvikas.

K. Generalpoststyrelsens förslag om borttagande af nuvarande tidningskorsband anser sig styrelsen böra bestämdt afstyrka.

På det kraftigaste får styrelsen däremot tillstyrka kommitterades förslag om rätt för tidningarna att utan särskild afgift aflämnas å postanstalt till befördran med postlägenhet, som afgår söknedagar mellan kl. 7 f. m. och 10 e. m. Den extra afgift, som nu afkräfvades morgontidningarne för deras sändande med de postförande morgontågen, synes väl så mycket hellre böra bortfalla, ifall någon höjning af postafgifterna komme att vidtagas för tidningarna.

Styrelsen tillåter sig slutligen framhålla önskvärdheten af att dels tidningsutgivare tillförsäkras rätt att direkt till alla postförande tåg expediera sin tidning utan särskild afgift, dels att jämväl postabonnerade tidningar, efter därom i hvarje fall gjord anhållan, må på emottagarens risk få uttagas direkt ur postkupé.

Stockholm den 26 Juni 1903.

Underlåmigt

Aktiebolaget Svenska Telegrambyrån

dess styrelse

J. A. BJÖRKLUND.

Harald Sohlman.

F. Zethraeus.

F. G. T. Eklund.